

Informasjon om valgfaget Kulturarv

Hovedfokus i faget:

1. Erfaring med reindrifta:

- Elevene får praktisk erfaring med ulike tradisjoner innenfor reindrift, som kan relatere til reindriften tradisjoner, teknikker, og materiell kulturarv (for eksempel utstyr brukt i reindriften). Eksempler, bearbeiding av skinn, horn, vasking av tarmar, márfut/lage blodpølser, tilbereding av kjøtt, samling, skilling, merking, gjerdearbeid blant annet.

2. Bevaring og bærekraft:

- Fokus på hvordan både materielle og immaterielle deler av kulturarv (som reindriftenmetoder og samisk kultur) kan videreføres på en bærekraftig måte.
- Bevissthet rundt hvordan kultur- og naturvern henger sammen, noe som er relevant for reindriften samspill med naturen.

3. Kulturelt mangfold og identitet:

- Elevene lærer om reindriftenkulturarv. I konteksten av reindrift kan dette innebære forståelse for samisk kultur som en minoritetskultur innad i det samiske samfunnet, og reindrift som en identitetsmarkør.

4. Bruk av kulturarv:

- Elevene arbeider praktisk med å fordype seg i materielle og immaterielle aspekter ved kulturarv, som kan omfatte tradisjoner, teknikker og skikker innen reindrift. (se punkt 1.)
- De lærer hvordan materiell og immateriell kulturarv blir bevart og videreført, og hvordan disse henger sammen.

Fagets mål i praksis:

- Faget stimulerer til videreføring av kulturarv, utforskning og engasjement gjennom praktisk arbeid.

- Det oppfordrer elevene til kritisk tenkning og bevissthet rundt bærekraftig bruk av kulturarv, noe som er relevant for reindriftens langsiktige overlevelse.

Dette faget gir elevene et verktøy for å forstå hvordan kulturarv kan påvirke både deres egen identitet, samtidig som de får praktisk erfaring i reindrift, som er en del av den immaterielle samiske kulturarven.

Materiell kulturarv refererer til fysiske objekter, steder, og strukturer som har kulturell eller historisk betydning. Dette kan inkludere bygninger, redskaper, kunstverk, monumenter, klær, og andre gjenstander som har blitt bevart gjennom tidene. Eksempler på materiell kulturarv tradisjonelle redskaper brukt i reindrift.

Immateriell kulturarv omfatter ikke-fysiske aspekter av kultur, som kunnskap, tradisjoner, skikker, språk, musikk, dans, håndverksteknikker, og ritualer. Det er ting som overføres muntlig eller gjennom praksis, og som er en del av det kulturelle fellesskapet. Eksempler på immateriell kulturarv kan være joik (samisk sangtradisjon), tradisjonell reindrifskunnskap, eller samiske fortellinger og ritualer.

Mens materiell kulturarv kan sees og berøres, lever immateriell kulturarv gjennom menneskers praksis, og begge er viktige for å bevare en kultur.

Bærekraft innenfor reindrift handler om å sikre at reindriftnæringen kan drives på en måte som ivaretar både miljøet, kulturen og økonomien over tid. Dette innebærer flere dimensjoner:

1. Økologisk bærekraft:

- Å forvalte naturressursene på en måte som sikrer at reinens beitemarker, vannressurser, og økosystemet som helhet ikke overbelastes eller ødelegges. Dette betyr at reindriften må balansere antallet rein med tilgjengelige ressurser, slik at områdene ikke overbeites og kan regenerere seg naturlig.

2. Kulturell bærekraft:

- Å bevare og videreføre samisk kultur og tradisjonelle reindrifsmetoder som en del av den immaterielle kulturarven. Reindrift er en sentral del av samisk

identitet og kultur, og bærekraft her betyr å sikre at disse tradisjonene kan leve videre og tilpasses fremtidige generasjoner uten å miste sin kjerne.

3. Økonomisk bærekraft:

- Å sikre at reindriften kan være økonomisk levedyktig over tid. Dette innebærer at de som driver med reindrift kan opprettholde en stabil inntekt, samtidig som de opprettholder en balanse mellom tradisjonelle metoder og moderne markedsutfordringer.

4. Sosial bærekraft:

- Å sikre at reindriftsfamilier og samfunn kan fortsette å leve og utvikle seg i samspill med andre deler av samfunnet. Det handler om å beskytte reindriften rettigheter og sikre at de kan bruke sine tradisjonelle områder uten konflikt med andre interesser som jordbruk, turisme eller energiutvinning.

I reindriften sammenheng er bærekraft derfor en helhetlig tilnærming som søker å balansere reinens behov med miljøvern, kulturell bevaring, økonomisk overlevelse og samfunnets utvikling.

Oppgave: Kulturarv og reindrift

Du har nå vært på arbeidsutplassering i reindriften. Gjennom denne oppgaven skal du vise hva du har lært om reindrift som en del av vår kulturarv, og hvordan dette håndverket og tradisjonen kan bevares og videreføres i fremtiden.

Oppgavetekst:

Skriv et refleksjonsnotat på (ca 800 ord) hvor du svarer på følgende spørsmål:

1. Praktisk arbeid med reindrift

- Beskriv de tradisjonene, teknikkene og ferdighetene du har fått erfaring med under arbeidsutplasseringen. Hvordan bruker reindriftnæringen håndverk og kunnskap som en del av sin kulturarv?

2. Kulturarv og identitet

- Reflekter over hvordan reindrift kan fungere som en identitetsmarkør for samisk kultur. Hvordan kan kunnskap om denne immaterielle kulturarven bidra til større forståelse for samisk kultur i et mangfoldig samfunn? Du skal skrive dine tanker og meninger om dette, det finnes ikke ett fasit svar. Din mening med begrunnelse på hvorfor du mener dette er det vi er interessert i.

3. Bærekraftig bruk av kulturarv

- Skriv din mening på hvordan reindrift kan bevares på en bærekraftig måte. Hva slags sammenhenger ser du mellom naturvern og kulturvern i reindriftnæringen? For eksempel utbygging av vindmøller og effekt på reindrift kan komme inn under dette punktet. Eventuelt kraftlinjer og annen utbygging i reindriftsområder.

4. Materiell og immateriell kulturarv

- Forklar forskjellen på materiell og immateriell kulturarv, og gi eksempler fra reindriftnæringen. Hvordan bidrar både de fysiske redskapene/tingene og de immaterielle tradisjonene til å holde reindriften i live?

Vurderingskriterier:

- **Bruk av praktiske eksempler** fra din arbeidsutplassering i reindriften.
- Evnen til å **reflektere over kulturarvens rolle** som identitetsmarkør og i et mangfoldig samfunn.
- **Forståelse for bærekraft** og hvordan kultur- og naturvern henger sammen.
- Kunnskap om **materiell og immateriell kulturarv** og deres rolle i å bevare tradisjoner.

Formelle kriterier for oppgaven:

1. Forside:

- Tittel på oppgaven
- Navn på elev
- Fag: Kulturarv
- Skole og klasse
- Dato

2. Topptekst:

- Elevens navn og fag (Kulturarv)

3. Bunntekst:

- Sidetall (høyre hjørne)

4. Skrift:

- Skrifttype: Times New Roman
- Størrelse: 12 pt
- Linjeavstand: 1,5

5. Overskrifter og underoverskrifter:

- **Overskrift:** Klart definert, i fet skrift (Times New Roman, størrelse 14 pt).
- **Underoverskrifter:** Bruk gjerne fet skrift i størrelse 12 pt for å skille ulike deler av teksten.

6. Bilder:

- Inkluder relevante bilder fra din arbeidsutplassering i reindriften. Bildene bør være plassert der de passer inn i teksten, og hvert bilde må ha en kort bildetekst som forklarer hva det viser.

7. Tekststruktur:

- **Innledning:** Kort introduksjon til hva oppgaven handler om.
- **Hoveddel:** Del opp i avsnitt under underoverskrifter som reflekterer de ulike delene av oppgaven (f.eks. praktisk arbeid, kulturarv og identitet, bærekraft).
- **Avslutning:** Oppsummer hva du har lært og hvordan reindriften henger sammen med temaet bærekraftig kulturarv.